

Izhajajo vsako jutro.

Veljajo do konca leta 1918 20 K.

Za četrt leta K 10.—

Mesečno K 3.50.

Posamezna številka 20 v.

Oglasi po dogovoru.

NOVICE

Uredništvo in upravnništvo je v
„Zadružni tiskarni“, Dunajska
cesta št. 7.

Telefona št. 180.

Uredništvo je strankam na razpo-
lago od 6—7. ure zvečer.

Št. 87.

V Ljubljani, sobota dne 12. oktobra 1918.

Leto I.

Pred premirjem!

Važne avdijske pri cesarju. — Nemški odgovor Wilsonu skrajno popustljiv. — Wilson za federalizacijo Avstrije?

Nemčija je odgovorila.

Skrajna popustljivost nemškega odgovora.

Berlin, 11. oktobra. Kakor izjavljajo dobro poučeni diplomatični krogi, popolnoma soglasno inoficielnim besedilom. Kakor izve „Voss. Ztg.“, bo predložen nemški odgovor, preden se odpošlje, še zveznemu svetu. Zvezni svet se v ta namen sestane danes popoldne.

Po poročilih večernih listov bo najbrže še danes odposlan in objavljen odgovor nemške vlade na Wilsonovo noto. O vsebini odgovora nemške vlade izve „Berliner Tagblatt“, da se bo glasil odgovor v dalekosežno spravljivem smislu. Pričakuje se, da bo dovedlo izmenjavanje mnenj med nemško vlado in Wilsonom do trajnega miru za ves svet.

Berlin, 11. oktobra. (K. u.) Kakor sporoča neuradno „Nordd. Allg. Ztg.“, se je posvetoval tako imenovani vojni kabinet, obstoječ iz državnega kanclerja, vicekanclerja, državnih tajnikov brez portfelja, že na podlagi prvega, še ne avtentičnega besedila Wilsonove note o nastalem položaju za nemško politiko in se je načelno zedinil o odgovoru, potem ko se je že tudi pogajal z vrhovnim vojnim vodstvom. S končno veljavno obliko odgovora bo treba vsekako počakati, dokler se ne prouči natančno besedilo Wilsonove note. Mislimo, pravi list, da je bilo izročeno nemški vladi uradno besedilo včeraj zvečer, tako da ne bo treba več dolgo čakati z zadnjo redakcijo odgovora.

Dunaj, 11. oktobra. Po vesteh, došlih iz Berlina, javljajo, da izvirno besedilo Wilsonove note še ni prišlo, vendar se še ni dalo razpravljati o njej. Tozadevno izjavlja „Nordd. Allg. Ztg.“, da je bila nota predana v pozni večerni uri. Nota z odgovorom odide danes na Wilsona. Časopisje molči; le „Germania“ pravi, da bodo morali skušati zopet obnoviti zaupanje na vse strani.

Berlin, 11. oktobra. V dobro poučenih diplomatskih krogih izjavljajo, da odgovarja uradno besedilo Wilsonove note popolnoma prej obelodanjenemu neuradnemu besedilu. Nemški odgovor bo predložen zveznemu svetu in bo najbrže še danes odposlan in objavljen. Odgovor se bo glasil v smislu skrajne popustljivosti in upajo, da dovede izmena misli med Nemčijo in Wilsonom do trajnega miru na celim svetu.

Berlin, 11. oktobra. Nemški odgovor bo dan kar možno hitro in se bo glasil v bistvu pritrdilno. Z vojaške strani pri posvetovanju niso ugovarjali. O možnostih miru sodijo ugodno in menijo, da Nemčija privoli v opustitev zasedenih ozemelj, pač pa bo zahtevala neke varščine.

Berlin, 11. oktobra. „Tageblatt“ je izvedel, da je 36urno zakasnitev Wilsonove note povzročil njen pot preko Francoske.

Wilson ne mara besedičenja.

Berlin, 11. oktobra. „Tägliche Rundschau“ ima iz Amsterdam: Reuter javlja iz Washingtona, da izjavljajo za to pooblaščen krogi, da se Wilson ne namerava spuščati z Nemčijo v dolge in neplodne razgovore.

Dunaj, 12. oktobra. Listi javljajo: Wilsonova nota še ni došla diplomatskim putem v Berlin. Ko pride, bo Nemčija v sporazumu z Avstro-Ogrsko odgovorila. Kar bo Nemčija odgovorila, bo tudi za Avstro-Ogrsko veljavno. Gotovo je danes, da sta se Nemčija in Avstro-Ogrska glede vprašanja opustitve zasedenega ozemlja zedinile. V Berlinu se sedaj vrše pogajanja, ki nas približajo miru.

Odgovor na avstrijsko noto pride.

Curiah, 11. oktobra. „Zürcher Morgenzeitung“ ugotavlja z neko vestjo iz Haaga, da je Reuter zopet skušal s stilizacijo svojega poročila glede odgovora Amerike na avstrijsko noto poostri položaj. Dejansko pride odgovor, čim bo odgovorila nemška vlada na Lausingovo noto in pojasnila neke točke.

Curiah, 11. oktobra. Švicarska „Tel. Inform.“ ima od poučene strani, da odgovori washingtonska vlada na avstrijski mirovni predlog v drugi obliki. Če so odgovor trenutno odgodeli se to ne sme smatrati za definitivno.

Wilson hoče Avstro-Ogrsko federalizirati.

Dunaj, 11. oktobra. V parlamentarnih krogih se je danes širila pomenljiva, a doslej še nepotrjena govorica, ki pravi, da je došlo preko neke nevtralne države iz sovražnega inozemstva obvestilo, da Wilson nima namena na mirovnem kongresu Avstrije razkosati, ampak da hoče le zahtevati, da se avstro-ogrsko vprašanje reši v

smislu federalizacije. Dasi vest ni potrjena, je vendar napravila na parlamentarce velik vtis.

Wilson se pogaja z avstrijskimi Slovani.

Rotterdam, 10. oktobra. „Times“ pravijo, da je Wilson te dni nekaj ur konferiral s Čehoslovaki, Jugoslovani in Poljaki v Ameriki; med temi tudi z Masaškom, Hinkovičem in Padrewskim. Prihodnje dni bodo glede slovanskega vprašanja storjeni važni sklepi v Ameriki.

Dunaj, 11. oktobra. Politični krogi so informirani, da odklanja Wilson pogajanje z dosedanjim oficijelnim zastopstvom monarhije; on se hoče pogajati le z zastopniki posameznih narodov. V tem oziru se pridružuje Wilson stališču Poljakov, Čehov in Jugoslovancev, ki so javno odločno zanikali legitimacijo avstro-ogrške diplomacije, govoriti v imenu nemških in nemadarskih narodov. Jugoslovani so to storili v posebni na Burianovo noto z dne 14. septembra se nahajajoči spomenici, ki jo načelnik Jugoslovanskega kluba prečital v seji državnega zbora dne 1. oktobra.

Francozi zahtevajo.

Ženeva, 10. oktobra. Socijalistični poslanci pravijo, da je priznanje avtonomije za Alzacijo-Loreno od strani Nemčije dragoceno privoljenje. Pomenljivo je spremenjeno naziranje Clemenceaujevo v „Homme libre“. Clemenceau konča svoj članek kakor Wilson: „Smatramo za svojo dolžnost, da vsako mirovno ponudbo premetrimo brez predsodkov, in je mnenja, da bo vojna trajala le toliko časa, dokler narodi osrednjih držav ne spoznajo vse resnosti za drugačno postopanje.“

Ženeva, 10. oktobra. Hervé se pridružuje zahtevam, ki jih je stavila Francija glede premirja. Prva točka je popolna opustitev vseh v letih 1814 in 1871 zasedenega belgijskega in francoskega ozemlja. V trenutku premirja se mora tam pustiti vse vojni material. Sovražnik mora takoj izpustiti vse francoske vojne ujetnike.

Holandska je zadovoljna z Wilsonom.

Curiah, 10. oktobra. Wilsonov odgovor nemškemu državnemu kanclerju princu Maksu Baden-skemu, ki je brezčimnim potom danes dospel, je vzbudil v holandskih političnih krogih veliko zadovoljnost in so uverjeni, da je pot do mirovnih pogajanj popolnoma prosta. V tukajšnjih vojaških krogih se zatrjuje, da je Wilson postopal v popolnem sporazumu s svojimi zavezniki.

* * *

Opustitev zasedenega ozemlja.

S poučene strani se sporoča, da bi bila Nemčija pripravljena izpolniti pod gotovimi pogoji Wilsonovo zahtevo, da opusti zasedena ozemlja. Pojavil se je načrt, ustvariti nevtralnno cono med armadami vojujočih sil, in sicer na ta način, da ustavijo antantne armade svoje napade in ostanejo na svojih sedanjih frontah, dočim izprazni nemška armada zasedene kraje Belgije in Francije in se umakne na nemška tla. Tako nastalo cono naj bi zasedle čete kake nevtralne države pri čemer se misli, kakor že vedo naši čitatelji na Nizozemsko.

„Vorwärts“ pravi: ker izjavlja Nemčija, da ne bo obdržala nikakega zasedenega ozemlja, zato je izpraznitev le še vprašanje časa in modalitet. Ni lahko verjeti, da se znajo v tej točki pokazati nepremostljive težkoče. Toda še enkrat se je treba pripraviti na odbitje.

Kar se tiče miru, se na Dunaju obče smatra, da Nemčija Wilsonovim zahtevam popolnoma ugodil, le s to spremembo, da hoče prositi za nekaj dni časa, da izprazni Francijo in Belgijo.

Dejstvo, da Wilson še ni odgovoril na avstrijsko-ogrsko noto, pa se komentira na najrazličnejše načine. Nastala je velika konsternacija. Izražajo mnenje, da hoče Wilson najprej razbistriti položaj z Nemčijo, ker na ta način izgubi monarhija zadnjo odporno zmožnost.

Govore, da se hoče Wilson postaviti na stališče, da je avstrijsko-ogrška vlada kompetentna skleniti samo kapitulacijsko pogodbo, na to pa pridejo do besede zastopniki posameznih narodov.

Za božič pride mir.

Rotterdam, 11. oktobra. Angleški zunanji minister Balfour je izjavil na nekem shodu, da za Božič še ni pričakovati miru, bo pa takrat že mirovalo orožje. Neki londonski poročevalec poroča, da se bo vršil svetovni mirovni kongres ob novem letu v Bruslju, vendar česar je za isti čas sklican v Bruslju tudi mednarodni kongres socialistov.

Profesor Welkinson je objavil v londonskih časopisih pismo, s katerim zahteva: prvi pogoj, da se ustavi vojna sovražnosti, je: zasedba trdnjave Metz, Straßburga, Trsta, Tridenta in Pulja.

Ženeva, 11. oktobra. Razni francoski socijalistični listi iz province objavljajo telegrame iz Londona, glasom katerih je Balfour rekel, da za božič 1918 mir še sicer ne bo podpisan, a bodevali se ne bodo več.

Vojni svet v Versaillesu.

Ženeva, 11. oktobra. „Tems“ javlja, da se je vojni svet v Versaillesu odgodil do torka prihodnjega tedna.

Foch — Napoleon II.

Curiah, 10. oktobra. „Matin“ piše, da je Foch svoje dosedanje uspehe dosegel le vsled uporabe Napoleonove metode.

Na Bolgarskem.

65.000 Bolgarov se je udalo.

Sofija, 11. oktobra. Antanta je narekovala sestavo nove vlade. Imenovati so se smeli le taki ministri, ki so sovražniku všeči, med njimi so trije narodnjaki, ki naj imajo največ zastopnikov v kabinetu, dasi je njihova stranka najšibkejša, ima namreč le 10 poslancev v sobranju.

Curiah, 10. oktobra. „Agence Atenes“ poroča, da se je poleg tisočev ujetnikov, ki so jih ujeli pri zadnji ofenzivi v Bolgariji, antanti udalo vsled vojaškega dogovora z dne 29. septembra 65.000 Bolgarov.

Nemci zapuščajo Bolgarijo, Bolgari pa Nemčijo.

Dunaj, 11. oktobra. Nemške čete so zapustile v četrtek Sofijo. Po njihovem odhodu bo vkorakal v Sofijo kontingent francoskih čet, ki je pripravljen, da zasede mesto. Nemškemu poslaniku je naročeno zapustiti s tem dnem Bolgarijo obenem s poslaniškim osebjem ter nemškimi konzuli in poveriti varstvo nemških interesov Nizozemski. Istočasno odpotuje tudi ostanek nemških naseljencev. Nemci so vse potrebno ukrenili, da ne bodo iz Nemčije odhajajočim Bolgarom stavljeni nikake težkoče.

Rusija.

General Aleksejev umrl.

Kijev, 10. oktobra. Bivši generalisimus ruskih armad general Aleksejev je umrl v Jekaterinodarju. Listi ga slavi kot najznamenitejšega ruskega vojskovodjo.

Krvavi boljševiki.

Stockholm, 10. oktobra. Boljševiki so sklenili, da bodo v slučaju, da padejo, v Moskvi uprizorili med buržoazijo šentjernejko noč, za kar je že vse pripravljeno. Kleti in podstrešja hiš, kjer stanujejo buržoazijci, so napolnjena z razstrelivom. Če bodo padli boljševiki, ne bo najbrže noben buržoazijec živ zapustil Moskve.

Haag, 10. oktobra. „Daily Mail“ poroča iz Petrograda, da so bili od boljševikov ustreljeni prejšnji vodja oktobristov, vojni minister sedanje vlade in še ena uplivna oseba te stranke. Kakor poroča „Morningpost“, so sovjetske čete zavzele Systram.

Državni zbor.

Dunaj, 11. oktobra. Poslanska zbornica nadaljuje debato o nujnih vprašanjih.

Posl. Michejda govori proti temu, da se dela propaganda za zborovanje v Opavi v svrhu ustvaritve Nemške Slezije.

Posl. Wityk pravi: Ukrajinci potrkaajo, četudi jih Wilson ni omenil, mirovni konferenci na vrata in bodo zantevali, da Poljaki opuste Ukrajino.

Posl. Gasser ponavlja pritožbe Italijanov in govori proti procesu proti pomorščakom v Kotoru.

Min. predsednik odgovarja poslancu Reslu in tovarišem in pravi, da je odpust letnikov 67, 68 in 69 in vseh za čas vojne postavljenih formacij, v kolikor posamezniki ne marajo prostovoljno služiti, sklenjen.

Poslanec Schacherl protestira proti oprostitvi stotnika Wolfganga in je odločno za to, da se proces v Kotoru potlači.

Poslanec Bugatto pravi, da so Italijani in Romuni edina stranka, ki nima namenov proti državi. Ne more si misliti, da bi se avstrijska zveza narodov razvozlala. On je zato, da se narodi sporazumejo.

Poslanec Krafft izjavlja, da se ne more sprijazniti z mislijo, da bi se Avstriji odpovedal. Po

samoodločbi naj Nemci ustvarijo državo v državi. Nemški narod v Alpah zahteva zveznopravno pripojitev k nemški državi.

Zbornica obravnava nujno vprašanje posl. de Gasperi glede vojaškega procesa v Inomostu, ki je naperjen proti Italijanom in pravi, da italijansko prebivalstvo v Trentinu pričakuje priznanje narodnostnega načela.

Minister za domobranstvo izjavlja, da sledi procesu v Inomostu posebno pozornost in da je odredil, da mu predlože preiskovalne akte. Te on potem predloži vrhovnemu domobranskemu sodišču v rešitev.

Konec seje. Prihodnja seja 22. oktobra.

Gospodsk zbornica.

Dunaj, 11. oktobra. Dopoldne se je pod predsedstvom princa Windischgrätzja vršila konferenca skupin gospodske zbornice, ki je določila rok prihodnje seje. Ta se naj vrši 21. ali 22. oktobra.

Parlamentarci pri cesarju.

Avdijske preko glave Hussarekove.

Dunaj, 11. oktobra. Sredi parlamentarnih razprav stoji danes opomba ministrskega predsednika Hussareka, ki jo je storil tekem dopoldneva napram poslancu Langenhanu. Ona pravi v bistvu, da je bilo onih 24 parlamentarcev brez njegove vednosti poklicano k cesarju. Že to dejstvo samo dokazuje, kako akuten je značaj kabinetske krize. Postopanje je zelo nenavadno, ker še ni designiranega ministrskega predsednika, ki bi eventualno sestavil seznam poklicanih parlamentarcev. Parlamentarci odidejo jutri dopoldne v stan vrhovnega armadnega poveljstva in se javijo skupno pri avdijski. Za Jugoslovane bo navzoč načelnik kluba dr. Korošec.

Prvotno so nameravali prirediti avdijsko v cesarski rezidenzi ob južni železnici, a to namero so morali izpremeniti radi prometnih težav. Še le po sprejemu parlamentarcev se bo dalo jasno videti, i kar se tiče osebe predstinitiranega ministrskega predsednika kakor tudi glede nade za upostavitve nameravanega ministrstva narodov. Dosedaj so napravili precej skeptični in kažejo na odklanjajoče stališče Čehov in Jugoslovancev.

Stanek in Klofač pri cesarju.

Dunaj, 11. oktobra. Razun drugih voditeljev strank je dobil tudi načelnik češkega svaza, agrarec Stanek in načelnikov namestnik, državni pravaš Klofač povabilo k cesarju. Naknadno povabilo je došlo obema na izredno željo drugih treh čeških poslancev. K avdijski pozvani voditelji strank so izrazili željo, da podajo pri avdijski izjave v imenu svojih strank. Barona Hussareka je obvestil cesar o ukrepu kabinetske pisarne glede poziva parlamentarcev.

Lammasch ne mara nastopiti.

Dunaj, 11. oktobra. Načrt sestave novega kabineta, v katerem naj bi bile zastopane vse stranke in narodnosti, je naletel v poslanski zbornici na precej težav. Ne samo Čehi in Jugoslovani odklanjajo pred popolno razjasnitvijo položaja sodelovanje, ampak tudi nemški socialni demokrati; Poljaki se pa ne smatrajo več za pripadnike Avstrije! Glede kandidatov za Hussarekovo nasledstvo še ni nič gotovega. Član gospodske zbornice profesor Lammasch je izjavil, da njemu doslej ni poverjena nobena misija, da pa tudi ne namerava jo prevzeti, če bi mu jo hoteli poveriti. Napram Langenhanu je rekel baron Hussarek, da se ni nikomur izrazil, da bo demisijskonal. Pozivi k cesarju pa se vrše samo na cesarjevo inicijativo.

Dnevna politika.

Italija in Jugoslovani. Ministrski predsednik Orlando se je v svojem zadnjem poročilu v italijanski zbornici pečal z odnosi napram Jugoslovanom ter je rekel med drugim: 21. aprila 1918 je sklenila Italija s češkoslovaškim odborom konvencijo za ustanovitev češkoslovaške legije, ki se bori na italijanski fronti, to je enako priznanju češkoslovaške vlade. Prijateljski odnosi med obema narodoma bodo obstojali tudi po vojni. Italija postopa enako tudi z Jugoslovani, ki se bore za svojo neodvisnost.

Jugoslovanske legije na italijanski fronti štejejo 82.000 mož.

Jugoslovansko vprašanje. Berlin, 11. oktobra. Korespondent „Berliner Tagblatt“ trdi, da izide jutri cesarjev manifest, s katerim izjavlja cesar svojo voljo, da se jugoslovanske dežele Hrvatska, Slavonija, Bosna, Hercegovina in Dalmacija združijo v enoto. (Kaj pa namerava nemški korespondent s Slovenijo? Op. ured.)

Ukrajinska konstituenta. V poslanski zbornici se je vršilo zborovanje ukrajinskih poslancev, katerega se je udeležilo tudi minister Horbačevskij in metropolit Septickij. Sklenjeno je bilo, dopolniti število poslancev z zastopniki iz Ogrske in Bukovine ter ustanoviti konstituento za ukrajinsko državo v okviru monarhije.

Kabinet v Turčiji — za antanto. „Neue Freie Presse“ piše, da je novi turški kabinet antantni prijazen. Ni pa še odločeno, ali bo ta kabinet takoj pričel s pogajanjimi z antanto, ali pa stopi še le prej v indirektno stike z antantnimi vladami.

Romunska uganka. Bukarešta, 10. oktobra. Iz jaša se poroča, da sta obiskala francoski in angleški poslanik zaprtega bivšega ministra Constantinescuja v ječi, da mu izrazita solidarnost z njim. Obisk umevno vzbuja pozornost.

Wekerle ne mara iti. Budimpešta, 11. oktobra. Ministrski predsednik Wekerle odločno zanika vesti o svojem odstopu.

Prepovedana resolucija za mir. Praga, 11. oktobra. Socijalnodemokratska organizacija za štirinajsti volilni okraj je imela zborovanje, v katerem je bila sprejeta resolucija za mir. Objaviti resolucije pa cenzura ne pusti.

Parlamentarizacija na Nemškem. Berlin, 11. oktobra. Zvezni svet je te dni pritrdil osnutku zakona, ki je s parlamentarizacijo v najožji zvezi. Glasom tega zakona bodo odstranjene zadnje nedemokratske ovire.

Hrvaško-srbska koalicija.

V Zagrebu so padle zadnje dni važne odločitve. Hrvaško-srbska koalicija, ki se je držala za časa vojske precej pasivno z ozirom na končno rešitev jugoslovanskega vprašanja, je stopila iz svoje rezerve in sklenila, da bo poslej posegla aktivno v reševanje našega vprašanja.

Koalicija je stala doslej na strogo ustavnem stališču hitvaško-ogrsko nagodbe in se ni hotela eksponirati na nobeno stran. Ni se vne-mala ne za Mažare, ne za majniško deklaracijo, ne za zagrebške sklepe in ne za krfski pakt.

To politiko ji je diktiral srbski element, ki v nji gospoduje. Srbi so čutili, da moč Budimpešte še ni zlomljena, dokler traja vojska, in zato so rekli: Boljši je drži ga, kakor lovi ga.

S svojo pasivnostjo so si pridobili naklonjenost Ogrv, ki so upali, da bodo še nadalje izigrali Srbe proti Hrvatom. Naklonjenost Ogrv je koaliciji dobro došla v toliko, da je obvarovala srbstvo nadaljnjih persekucij, da je dobila v roke politično moč na Hrvaškem, kar je omogočalo ustavno življenje in da je v gospodarskem oziru tudi Hrvaška precej pridobila. To je bilo za čas vojske dovolj. V jugoslovanske prireditve se ni oficijelno mešala, ker njen čas še ni bil prišel. Tako si je ohranila proste roke za vse slučaje: za slučaj avstrijsko-ogrsko-nemške zmage, za slučaj sporazuma in za slučaj poraza.

Ta teden je pa prinesel velike vnanjepolitične dogodke. Naša mirovna ponudba, ki pripozna 14 točk Wilsonovih kot podlago mirovnih pogajanj, velike notranjepolitične izpremembe v Nemčiji in napovedujoče se reforme v monarhiji, vse to je dovedlo koalicijo do odločilnega koraka, da opusti svojo pasivnost glede jugoslovanskega vprašanja in da stopi na pozorišče kot aktivno delujoča sila.

Glede jugoslovanskega vprašanja stoji koalicija pred važno odločitvijo, tako kakor jugoslovansko vprašanje samo.

Danes so kocke padle, Ogr ne bodo neomejeni zmagovalci. Zato danes ne gre toliko za to, ali bo Jugoslavija ali ne, ampak gre za to, ali bo izšla iz svetovnega vrveža avstrijska Jugoslavija pod Habsburžani ali srbska Jugoslavija pod Karagorgjevič ali pa republikanska zveza balkanskih narodov, kakor so jo zahtevali socialni demokratje že pred desetletji! Zato gre danes v prvi vrsti! To je problem, ki danes obvladuje politiko koalicije.

Kdor ve, kdo vodi koalicijo in kdo ima v nji prvo besedo, temu odločitve koalicije ne bo nejasna. Ime Pribežević je več kot program. Zato tudi koalicija do danes še ni priobčila nobenega komunika-a o svojih ukrepih. Kakor hitro bo pa Wilson jasno izrekel, da se z zastopniki stare monarhije ne pogaja, ampak da ti imajo samo pravo likvidacije in da se hoče pogajati samo z zastopniki narodov, takrat bo koalicija tudi javno oznanila svoj državnopravni program in in dvoma, da bo kot vodilna stranka potegnila za seboj tudi celokupni Narodni Svet Slovencev, Hrvatov in Srbov. Zgodilo se bo torej, kar smo mi vedno trdili: Srbi bodo zavladali, če zmaga antanta, in Srbi bodo tudi vedno Srbi ostali, ker jim še v glavo ne pade, da bi postali „Jugoslavlani“ in se odrekli svojemu srbskemu imenu.

Slovenecm ostaja samo še eno upanje, da se ohranijo kot Slovenci, za slučaj namreč, če bo zmaga dosedanjih sovražnikov res tako popolna, kakor sedaj oznanjujejo: Ali bodo priznali Slovence kot take za narodnost, ki ima tudi pravico samoodločbe? Ali pa bodo nas s Hrvti in Srbi vred imeli za en narod? Ali bo prišlo do ljudskega glasovanja, ali bodo odločevali Narodni Sveti, oziroma antantni diplomatje? Od odgovora na ta vprašanja je odvisno, ali bomo Slovenci kot taki še obstajali ali naj začnemo že danes z likvidacijo?

Iz domačih listov.

O nameravanem koalicijskem kabinetu piše „Slovenski Narod“: Koalicijski kabinet je nemogoče, ako ne gre, kakor smo že enkrat poudarjali, zgolj za likvidacijsko vladu, katere edina naloga bi bila sporočiti Wilsonu, da sprejema monarhija njegov nazor, naj se prično pogajanja naravnost s prizadetimi narodni. monarhije. Ker pa po sedaj veljavni ustavi avstrijska vlada niti nima kompetence se obračati naravnost na druge države (v to je poklicana takozvana skupna vlada, odnosno zunanje ministrstvo), je tudi tak likvidacijski kabinet neizpeljiv.

Sedanje konference na Dunaju torej po našem mnenju ne bodo imele pozitivnega uspeha in Lammasch ali grof Silva Tarouca ne bodo dosegla več, nego je dosegel Hussarek. Kar je zamujeno, je zamujeno.

„Slovenec“ piše v članku „Novi načrti“ o nemških krščanskih socialcih med drugim: Kakor zmagovalito zastavo so dvignili ob kritičnem času takozvano „pismo avstrijskih škofov“, ki je obsodilo samoodločbo, hoteč nas s tem atentatom na vest ustrahovati. Ravno ta slučaj kaže, kako gnile so bile razmere pri nas; nočemo se z njimi obširneje pečati, pribiti moramo samo dve dejstvi: Škofovskih podpisov na tistem pismu ni, in pasus o samoodločbi, kakor je bil objavljen v „Reichsposti“, je falzificiran.

Tako „pastirsko pismo“ je pač unikum! Namreč če je res, kar pravi „Slovenec“.

„Slovenec“ prinaša dalje poročilo iz državnega zbora, kjer poroča med drugim: Dunaj, 10. V današnji seji poslanske zbornice je v imenu Jugoslovanskega kluba govoril tudi posl. dr. Benkovič: Naš narod se je odločil. Čeprav obračamo svoj pogled na svetovne dogodke, vendar ne moremo pozabiti zločinov storjenih na Jugoslovanih. Od te države ne pričakujemo nobenega zadoščenja več. Naš narod se je odločil: Proč od črno-rumenega zavoženega gospodarstva. Hočemo pa se šele odločiti, s katerimi narodi bomo pogodbene poti uredili sosedske razmere.

To je brzokone popolnoma v smislu majniške deklaracije, ki govori tudi nekaj o Avstriji in o Habsburžanih... Ampak tega je že dolgo Slovence obine so sicer nekaj podpisovale, pa tudi to je že davno! Zdaj so drugačni časi... Srbi korakajo proti Belgradu, Nemčija kapitulira, torej obrnimo...

Po domovini.

Ustanovitev osrednjega Narodnega sveta SHS. V četrtek popoldne se je vršila v Zagrebu konferenca odposlancev obeh strank in sicer onih, ki so bili izbrani na sestanku 5. in 6. t. m., in onih, ki jih je hrvaško-srbska koalicija izvolila. Med odposlanci je prišlo glede načelnih vprašanj do popolnega sporazuma. Včeraj popoldne se je sestel plenum koalicije. V tej seji so odposlanci poročali o uspehu razgovorov. Danes popoldne se zopet sestanejo odposlanci obeh strank, da se končno dogovore glede vseh še preostalih vprašanj.

Stanje državnih penzionistov. Iz krogov državnih uslužbencev: Državni penzionisti, najrevnejši med državnimi oskrbovanci so prejeli in dobivajo sledeče najvišje določke: Po dveh in pol letih vojne dnevno 70 vin, po treh letih vojne dnevno 1 K 40 vin, od 1. julija 1917 dalje dnevno 2 K 10 vin, pričetkom oktobra 1918 dobe zvišano skupno. določko 2 K 73 vin. na dan. Da s takimi podporami državni penzionisti in njih družine ne morejo živeti, bi bilo neumestno dokazovati.

Napredovanje uradnikov po zaslugah. Odredba, ki je pred kratkim izšla, določa, da se ne sme gledati pri napredovanju uradnikov samo na starost, ampak tudi na zasluge; ustanovila se bo interministerijalna komisija, ki bo odposlala v posamezne oddelke nadzornike, da bodo izvrševali novi odlok. Delovni in nadarjeni uradniki morajo priti na mesta, ki zahtevajo večjo odgovornost in širše obzorje. Mandarini med uradništvom, ki bodo to čitali, se bodo zelo prestrašili te revolucionarne novotarije. Ta stvar pa ni tako huda, ker se to ni zgodilo pri nas, ampak na Angleškem, kjer jih je vojna izučila.

Vstetje vojnih let državnim uslužbencem. Odsek za državne nameščence je v sporazumu z vlado določil, da se vstetje vsem civilnim državnim nameščencem, ki so bili dne 1. oktobra 1918 v aktivni službi, za vsako leto od koledarskega leta 1914 naprej, če so bili vsaj 6 mesecev v aktivni civilni državni službi ali vojaki in če imajo vsaj dobro kvalifikacijo, vsako leto še pol leta. Isto velja za učitelje, pravne praktikanke in delavce.

Vlada ne da učiteljem nabavnega prispevka. V konferenci načelnikov strank je vprašal poslanec Stanek, zakaj ni bil izveden soglasni sklep poslanske zbornice glede nabavnih prispevkov za učitelje. Ministrski predsednik je odgovoril, da za te zneske ni kritja in da mora vlada najprej dobiti svoje davčne predloge; prej novi izdatki niso mogoči.

Povišanje učiteljev-vojakov. Na interpelacijo glede činovnih in napredovalnih razmer bivših učiteljev-nadomestnih rezervistov, ki so bili imenovani častnikom in praporščakom, je izjavil domobranski minister, da je za povišanje v praporščake in nadalje v poročnike in nadporočnike merodajna izključno le vojaška predizobrazba, absolviranje tozadevnih šol ter izkazana usposobljenost za višjo šaržo na podlagi vojaškega službovanja. Starost ali kasnejše priznanje prednosti ne more biti povod, omogočiti posameznim vojakom ugodnejšo činovno stopnjo ali hitreje napredovanje v njih šarži.

Trgovci Pavel Magdič umrl. Bolezen, ki po Ljubljani neizprosno gospodari, je zahtevala novo žrtev. Po kratkem bolehanju je umrl včeraj zvečer tukajšnji trgovec in hišni posestnik g. P. Magdič, brat podpredsednika hrvaškega sabora. Bil je podjeten trgovec, ki je dvignil svojo trdiko iz malih početkov do ugledne trgovine.

Smrt. Umrl so v Ljubljani učiteljica Neja Ravnikar in Marija Galič, v St. Janžu trgovka Marija Rapovš roj. Flajs, v Litiji Ivanka Gregorič roj. Krže, v deželni bolnici Antonija Punčuh iz Gor. Logatca, v Trnovcih učiteljica Vida Pretnar, v Šmartnem posestnik Matija Dolničar.

V zavodu sv. Stanislava sta včeraj umrla č. g. profesor Franc Rebol in prefekt Ivan Pečkar, oba na pljučnici: prvi je umrl ob sedmih zjutraj, drugi ob eni popoldan. Pogreb se vrši v ponedeljek ob devetih. Naj v miru počivata! — V istem zavodu leži težko bolna prefekt Selan in ekonom Markež. Dijakov je obolelo 108. Štirje so že umrli. Usmiljenke in uslužbenci so večinoma bolni, da ni skoro nikogar, ki bi stregel.

Kanarček — dober pevec — se je zatekel pred par dnevi v stanovanje Marijin trg št. 4

v Ljubljani. Komur je ptiček ušel, naj se zglesi v samostanu sobna vrata 45, II. nadstr. Na veselo svidenje s kanarčkom!

Jubilje dr. Rybára. V nedeljo ob 10. uri popoldne se poklonijo slavljencu v veliki dvorani „Narodnega doma“ v Trstu družstva iz mesta in okolice. Doslej so določili trije govorniki: eden v imenu mestnih Slovencev, eden v imenu okolice in eden v imenu Hrvatov in Srbov. Obenem se izroči tu slavljencu krasna, umetniško izdelana spominska plaketa. Drugi del slavnosti se bo vršil zvečer v isti dvorani, samo da bodo na razpolago tudi čitalniški prostori.

Omejeni promet na južni železnici. Dnevna brzovlaka št. 1 in 2 na glavni progi južne železnice Dunaj—Trst, oz. obratno, ne vozi 11., 12. in 13. oktobra. V ponedeljek, 14. okt., vozi zopet. Razven tega zozastaneta na isti progi za iste tri dni nočna osebna vlaka št. 32 in 35. Ministrstvo razglasa, da bo treba radi občutnega pomanjkanja lokomotiv in premoga ter radi številnih slučajev obolenosti uslužbencev sploh znatno omejiti železniški promet, da bo mogoče vzdržati vojaški promet, prevažanje premoga in aprovizacijskega blaga. Promet na železnicah bo menda omejen za približno štiri tedne, in sicer od 20. oktobra dalje.

Žrebanje razredne loterije. 300.000 K je zadela srečka št. 59.164, 60.000 K št. 124.993, 20.000 K št. 81.968 in 103.772, 10.000 K pa številke 75.619, 115.455 in 124.249. — Pri predvčerajšnjem žrebanju razredne loterije se je dogodil sledeči pripetljaj. Žrebanje je bilo v polnem teku, 600 žrebcev so že dvignili osiroteli otroci. Ko pa bi se ravno imelo zavrteti veliko kolo za številke, se je razklala skrinjica in cela množina zvrtikov števk se je stresla po tleh. Žrebanje so morali prekiniti. Komisija je sklenila, da obdrži veljavo že izvedeno žrebanje, sicer pa se prekine, dokler ne bodo natančno preštete vse raztresene številke. Če bi pa manjkala le ena številka, se bo vršilo novo žrebanje.

Ponarejen tisočak za 10 kilogramov surovega masla. K neki kmetici v Klachlu na Koroškem je prišel te dni neki mož, ki jo je povprašal po surovem maslu. Kmetica je odgovorila, da ga nima niti za lastno potrebo. Tekom pogovora pa ponudi dotičnik 50 kron za kilogram. Po daljšem prigrvarjanju je bila kmetica pripravljena prodati več kilogramov masla, če ga ji plača po 100 K. Gre v čumnato in res prinese 10 kg masla, ki ga ji plača neznanec s tisočakom. Toda s svojim oderuštvom ni imela sreče. Obrabila je bankovec na vse strani, pa zdel se ji je vedno bolj sumljiv. Pokazala ga je sosedu, ki je konstatiral, da je tisočak ponarejen. Medtem pa jo je možakar že odkuril.

Osepnice. V občini Sv. Barbara v Halozah je umrl eden otrok za osepnicami.

Vlom v kolodvorsko skladišče. V kolodvorsko skladišče v Podkloštru na Koroškem so bila vlomljena vrata. Tat je odnesel 82 kilogramov sladkorja.

Avstrijsko vojno poročilo.

Sovražnik v Prizrenu, Prištini in Leskovcu.

Dunaj, 11. oktobra. (K. u.) Uradno:

Italijansko bojišče.

Na gorskih frontah češče boji varstvenih in poizvedovalnih oddelkov.

Balkansko bojišče.

Prehod preko Skumbija je ostal tudi včeraj zabranjen italijanski kopnenici.

Prizren in Priština so izpraznile naše čete. Na višinah severno Leskovca stoje nemški bataljoni v boju s Srbi. Za armadno fronto večkratni boji tolpa.

Zahodno bojišče.

Naši polki pri Verdunu so tudi včeraj prestali uspešne obrambne boje.

Šef generalnega štaba.

Srbi prodirajo.

Dunaj, 10. oktobra. Na stari srbski meji so se pričeli boji na prostoru Niš—Leskovac. Na obeh straneh stoje v boju močne čete. Francosko-srbske divizije so vdrle preko Leskovca in v osseku Leskovca—Priština preko stare meje ter so zadele na prostoru med Gorenjo Toplico in Moravo severno od Leskovca na predstraže naših čet, zbranih na prostoru Niš—Kuršumlja. V notranjosti Srbije so se ustanovile s sodelovanjem antantnih agentov čete, se oborožile iz skritih zalog ter skušajo vznemirjati naše etape. V Albaniji je sovražnik prodrl preko Elbasana proti severu, ni pa mogel prekorčiti dolenjega Skumbija. Naše čete se umikajo nemoteno in v polnem redu. Krijejo jih močne rezerve.

Nemško vojno poročilo.

Umikanje se nadaljuje. — V septembru izgubili sovražniki 773, Nemci pa 107 zrakoplovov. — Nemške čete v boju s Srbi in Francozi južno Niša.

Večerno poročilo.

Berolin, 10. oktobra. (K. u.) Uradno.

Pred našimi novimi postojankami na bojni fronti vzhodno od Cambraila in St. Quentin, ter na obeh bregovih Moze so se ponesrečili sovražni napadi.

Berolin, 11. oktobra. (K. u.) Uradno.

Zapadno bojišče.

Jugozahodno Donaia je začel napadati sovražnik proti odseku Torqueuewne južno Scarpe. Kanadski polki, ki so skušali prodrati preko Sailly, so bili vrženi nazaj s težkimi izgubami.

Na bojni fronti vzhodno Cambraila in St. Quentin so se ponesrečili močni napadi sovražnika proti našim novim postojankam in njih na predozemlju ostavljenim predčeta. Sovražnik je

stal zvečer nekako na črti Naves—St. Vaast—na višinah zahodno Solesmesa in Le Chateau—zahodno črte St. Souplet—Vaux—Audigny—Aisonville—na zahodnem bregu Aise med Origny in La Fere.

Delni napadi nasprotnika pri Berru an Bac ob Aisni, ob Suippesi in ob Arnesi so bili zavrnjeni. Med St. Eticunom in Aisno smo vzeli nazaj svoje čete v zadajšnje črte, ob obeh straneh Grand Pre-a na severni breg Aire, po načrtu in ne da bi motil sovražnik.

Na zahodnem bregu Moze je sovražnik ponovno začel napad s močnimi brezuspešnimi napadi na obeh straneh ceste Charpentry—Romagne.

Na vzhodnem bregu Moze je napadal čez dan Američan z močnimi silami med Sivryem in gozdom Haumont. Braniborski, saški, renski in avstro-ogrski polki so odbili v trdem boju vse napade sovražnika. Avstro-ogrski pešpolk 5 pod svojim komanderjem podpolkovnikom Popelka se je pri tem posebno odlikoval.

Meseca septembra je bilo zbitih na zahodni fronti 773 sovražnih letal in sicer 125 s topovi proti letalom in 95 priklenjenih balonov. Od teh je 450 letal v naši posesti, ostanek je očividno padel onstran sovražnih črt. Kljub številčno večkrat veliki premoči nasprotnika smo izgubili v boju le 107 letal. Uspešni boj v zraku je ustvaril podlago za odločno uposego naših letalcev pri boju na celini. S pojasnjevanjem podnevi in ponoči, z bombnimi napadi proti vojaško važnim ciljem in sovražnem zaledju in z napadi na bojišča s strojnimi in metalnimi minami so povsod učinkovito podpirali infanterijo in artiljerijo. Kljub trdovratnim napadom sovražnika na naše priklenjene balone, pri čemer smo jih izgubili 103, ni mogel ovirati nasprotnik naših brezobzirno vposegajočih opazovalcev v njihovem uspešnem delovanju.

Jugovzhodno bojišče.

Na jugovzhodnem bojišču nanovo dospele čete stoje v pokrajini južno Niša v bojnem stiku s Srbi in Francozi.

von Ludendorff.

Torpedirani parniki.

London, 11. oktobra. Angleški poštni parnik „Lenster“ je bil na progi Lublin—Holliehead torpediran.

London, 11. oktobra. (Reuter.) „Daily Mail“ javlja, da je bilo rešeno 150 oseb od onih 700, ki so bile na krovu „Lensterja“.

London, 11. oktobra. (K. u.) Reuter javlja, da je bil torpediran japonski parnik „Nirado“ na višini irske obali, pri čemer je izgubilo življenje 200 oseb.

Ljudska prosveta.

Iz gledališke pisarne. V soboto zvečer se ponovi za „C“ abonente Finžgarjeva narodna igra „Divji lovec“. V nedeljo 13. t. m. popoldne ob pol 3. se ponovi izven abonementa „Morala gospe Dulske“. Zvečer je za „B“ abonente „Akademija“. — Da se ne pojavijo zopet nerazumevanja naše notice sporočamo, da bo blagajna le za predstave izven abonementa odprta že ob 9. uri zjutraj, ker se s tem ublaži veliki naval. Drugeče se pa vrši prodaja kakor prej.

Ljudski oder v Trstu namerava razširiti svoje delovanje v smislu, da bi poleg javnih predavanj, ki se bodo nadaljevala v Delavskem domu, prirejal tudi poljudna predavanja ter učne tečaje v mestu in okolici. Kdor se zaveda, kako važna je izobrazba in to posebno probujajočemu se narodu, bo tako stremljenje le podpiralo.

Ženska gimnazija v Zagrebu. Izšla je banska naredba, ki pravi, da se otvori v Zagrebu začasna ženska realna gimnazija.

Širom sveta.

Izkaz o stanovanjih. Dunaj, 11. oktobra. Odsek za vojno gospodarstvo je sklenil pritrditi, da se izda odredba glede uvedbe izkaza o stanovanjih temeljem vojnogospodarskega pooblastitvenega zakona.

Naši kurzi se dvigajo. Dunaj, 11. oktobra. Iz Amsterdama bankirjem doše depeshe javljajo, da se je kronski kurz tam izredno dvignil, slučaj, kakor ga finančna zgodovina še ne pozna. Kurz deviz se je koncem borze dvignil na 24 in pol poenov, kar znači v primeri k predvčerajšnjemu 19 in pol zvišanje kurznega nivoja za 20 odstotkov.

Španska bolezen. Budimpešta, 11. oktobra. Španska hripa se v Budimpešti in po vsem Ogrskem še širi. V Budimpešti je včeraj vzela 52 oseb. Sedaj je v mestu na tisoče bolnih.

„Narodny listy“. Policijskemu ravnateljstvu in drž. pravdnikstvu v Pragi je bilo sporočeno, da nameravajo zopet izhajati „Narodny listy“ počenši z 19. t. m.

Zanimiva vojna ujetnika. V vojnem ujetniškem taboru v Sopronju sta dva zanimiva italijanska ujetnika. Eden je Paolo Mascagni, sin slovitega italijanskega opernega komponista, drugi pa se imenuje princ Louis Bourbon Parma.

Št. 969/Pr.

Razglas.

Kdo izmed častitih duhovnikov v Ljubljani ali bližnji okolici bi bil pripravljen, vsako nedeljo in večje zapovedane praznike prevzeti v deželni blaznici na Studencu ob 8. uri zjutraj službo božjo, obstoječo iz tihe sv. maše in kratkega, kakih 10 minut trajajočega, za bolnike primerne nagovora? — Plača in drugi pogoji se določijo po dogovoru.

Ponudbe naj se pošljejo na deželni odbor vojvodine Kranjske v Ljubljani.

Deželni odbor vojvodine Kranjske.

V Ljubljani, dne 4. oktobra 1918.